

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΚΑΙ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

***ΞΕΦΥΛΛΙΖΟΝΤΑΣ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ V:
ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ, ΚΕΙΜΕΝΑ, ΙΔΕΕΣ***

Ημερίδα παρουσίασης πτυχιακών εργασιών ακαδ. έτους 2022-2023

**Τρίτη, 24 Οκτωβρίου 2023, 15.30-17.00
Αίθουσα ΑΔ Τμήματος Φιλολογίας**

ομιλήτριες:

Μαρίνα Καρδάση (τελειόφοιτη φοιτήτρια ΒΝΕΣ), Μαρία Παπαγεωργίου (τελειόφοιτη φοιτήτρια ΒΝΕΣ), Βασιλική Τριανταφύλλου (τελειόφοιτη φοιτήτρια ΒΝΕΣ)

διοργάνωση ημερίδας:

Ειρήνη-Σοφία Κιαπίδου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Βυζαντινής Φιλολογίας
Φεβρωνία Νούσια, Επίκουρη Καθηγήτρια Βυζαντινής Φιλολογίας
Κωνσταντίνος Χρυσόγελος, Επίκουρος Καθηγητής Βυζαντινής Φιλολογίας

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

- 3.30-3.40 μ.μ.** Χαιρετισμός από την υπεύθυνη της ειδίκευσης ΒΝΕΣ, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια κ. Κιαπίδου Ειρήνη-Σοφία
- 3.45-4.00 μ.μ.** Μαρίνα Καρδάση, *Η αποτύπωση του φύλου στον Βίο της Μαρίας της Νέας*
- 4.00-4.15 μ.μ.** Μαρία Παπαγεωργίου, *Η συμβολή του Ιανού Λάσκαρη στη διάσωση και διάδοση της Ελληνικής Γραμματείας: Χειρόγραφα – Κείμενα – Εκδόσεις*
- 4.15-4.30 μ.μ.** Βασιλική Τριανταφύλλου, *Η σχέση του Μιχαήλ Ψελλού με τον Μιχαήλ Κηρουλάριο μέσα από τις πηγές*
- 4.30-5 μ.μ.** Συζήτηση

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Μαρίνα Καρδάση

Η αποτύπωση του φύλου στον Βίο της Μαρίας της Νέας

Το θέμα της πτυχιακής μου ήταν η αποτύπωση του φύλου στον *Βίο της Μαρίας της Νέας* (έκδ. Πολέμη / Μίνεβα) και οι τέσσερες θεματικές ενότητες της ομιλίας βασίζονται πάνω στα αντίστοιχα κεφάλαια της εργασίας μου. Στην αρχή θα γίνει μία σύντομη περίληψη του Βίου, στις συνθήκες ζωής της Μαρίας και στα μεταθανάτια θαύματά της. Στη συνέχεια, θα αναφερθώ γενικά στον ρόλο και τη θέση της γυναίκας στη βυζαντινή κοινωνία, στρέφοντας σταδιακά την προσοχή μας στην περίπτωση της Μαρίας και στη λογοτεχνική αποτύπωσή της μέσα σε αυτό το θεωρητικό πλαίσιο. Συγκεκριμένα, θα αναφερθώ στον ρόλο της ως κόρης, συζύγου, μητέρας και φιλάνθρωπου πολίτη. Αργότερα, θα εξετάσω το θέμα της αγιότητας σε σχέση με τη συζυγική ιδιότητα της Μαρίας, δεδομένου ότι οι παντρεμένες αγίες αποτελούσαν σπάνια εξαίρεση εντός του βυζαντινού εορτολογίου. Τέλος, θα προβώ στη σύντομη σύγκριση του *Βίου της Μαρία της Νέας* με τον *Βίο της Θωμαΐδος της Λεσβίας*. Οι Βίοι των δύο Αγίων συμπίπτουν σε αρκετά σημεία τόσο στον τρόπο ζωής των δύο πρωταγωνιστριών τους (και στις δύο περιπτώσεις πρόκειται για δύο αγίες που υπήρξαν θύματα οικογενειακής βίας από τους συζύγους τους), όσο και στα θαύματα που επιτέλεσαν αυτές μετά τον θάνατό τους.

Μαρία Παπαγεωργίου

Η συμβολή του Ιανού Λάσκαρη στη διάσωση και διάδοση της Ελληνικής Γραμματείας: Χειρόγραφα – Κείμενα – Εκδόσεις

Μέσα από την ομιλία μου αποσκοπώ στο να συστήσω στο ευρύ κοινό την ιδιαίτερη φυσιογνωμία του Ιανού Λάσκαρη, καθώς και στο να εξοικειώσω το ακροατήριο με την καταλυτική συνεισφορά του στη διάδοση και τη διάσωση της ελληνικής γραμματείας. Αρχικά, θα ξεκινήσω παρουσιάζοντας τα βιογραφικά στοιχεία του λογίου που μας απασχολεί, επιθυμώντας να σκιαγραφήσω με σύντομο και κατανοητό τρόπο το υπόβαθρο του σημαίνοντος αυτού λογίου. Στη συνέχεια, θα προβώ στην παρουσίαση του πολυποίκιλου συγγραφικού έργου του, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στο ταφικό επίγραμμα του Λάσκαρη, μέσα από το οποίο θα παρουσιάσω το πρίσμα υπό το οποίο έδρασε ο ακάματος αυτός λόγιος. Στο δεύτερο θεματικό σκέλος της ομιλίας μου, θα αναφερθώ στην πλούσια διδακτική δράση του, στεκόμενη στο διδακτικό του έργο στην Ιταλία και τη Γαλλία, καθώς και στη σημαντική συνεισφορά της δράσης του στη διάδοση της ελληνικής γραμματείας, αλλά και στη διαμόρφωση μίας νέας γενιάς λογίων. Συν τοις άλλοις, στο τρίτο θεματικό μέρος της παρουσιάσής μου θα μιλήσω για την ιδιότητα του Λάσκαρη ως προμηθευτή χειρογράφων του Λαυρεντίου του Μεγαλοπρεπή, εξετάζοντας τα κριτήρια με βάση τα οποία επέλεγε χειρόγραφα στα ερευνητικά ταξίδια του, αλλά και τον αντίκτυπο της παρούσας δράσης του όσον αφορά τη διάσωση σημαντικών κειμένων. Τέλος, θα αναφερθώ στο εκδοτικό έργο του, ξεχωρίζοντας κάποιες ιδιαίτερες εκδόσεις. Στόχος μου είναι να παρουσιάσω τις παραπάνω ιδιότητες του Λάσκαρη ως άρρηκτα συνδεδεμένες με τον κυρίαρχο σκοπό της δράσης του, τη διάδοση και τη διάσωση των ελληνικών γραμμάτων.

Βασιλική Τριανταφύλλου

Η σχέση του Μιχαήλ Ψελλού με τον Μιχαήλ Κηρουλάριο μέσα από τις πηγές

Η παρούσα ομιλία παρουσιάζει τη σχέση ανάμεσα στον Μιχαήλ Ψελλό και τον Μιχαήλ Κηρουλάριο, δυο σπουδαίων προσωπικοτήτων του ενδέκατου αιώνα. Πιο συγκεκριμένα, μπορεί η σχέση τους να ξεκίνησε με τους καλύτερους οιωνούς ωστόσο, όντας και οι δυο άμετρα φιλόδοξοι αλληλοσυγκρούστηκαν. Προσπάθησαν να ανελιχθούν στα ανώτερα αξιώματα αποβλέποντας σε περισσότερες εξουσίες. Η άποψη αυτή πιστοποιείται στην περίπτωση του Κηρουλάριου, ο οποίος αν και διέθετε το μεγαλύτερο εκκλησιαστικό αξίωμα (πατριάρχης) λειτουργούσε αυθαίρετα καταστέλλοντας την αυτοκρατορική επιβολή. Την ίδια τακτική ακολούθησε και ο Ψελλός, ωστόσο ως δεινός διπλωμάτης γνώριζε καλά τον τρόπο να ελίσσεται και για αυτό είχε αρκεστεί στο να συμβουλεύει τον εκάστοτε αυτοκράτορα ασκώντας του επιρροή συγκαλυμμένα. Η σύγκρουση τους πήρε την μορφή ιδεολογικής έχθρας μεταξύ των κόσμων που ανήκαν: ο Ψελλός υποστήριζε την αυλική αριστοκρατία και το φιλοσοφικό στοχασμό, ενώ ο Κηρουλάριος πρέσβευε τον εκκλησιαστικό κόσμο του χριστιανισμού. Παρ' όλα αυτά, η σύγκρουση τους δεν οφείλεται στις ιδεολογικές διαφορές τους ούτε στις θρησκευτικές τους πεποιθήσεις αλλά στην αμφίδρομη προσπάθεια για πολιτική εξουσία.